29.9.2026

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä laiksi auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä annetun lain muuttamisesta (HE 142/2026 vp)

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Keskuskauppakamarilta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä annetun lain muuttamisesta (HE 142/2026 vp). Kiitän mahdollisuudesta lausua ja esitän seuraavaa.

Kannatan määräaikaisesta asiamiesten auktorisoinnista luopumista ja auktorisoinnin muuttamista olemaan voimassa toistaiseksi. Samoin kannatan, että teollisoikeusasiamieslautakunnan tulee järjestää suullinen kuuleminen, kun asia koskee asiamiehelle mahdollisesti annettavaa varoitusta tai auktorisoinnin peruutusta. Olisi myös hyvä asia, että valitettaessa sanktioluonteisista päätöksistä markkinaoikeudesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellytettäisiin valitusluvan saamista korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Kannatan myös mahdollisuutta palauttaa auktorisointi asiamiehen pyynnöstä silloin, kun asiamies on alun perin itse pyytänyt auktorisoinnin poistamista. Mielestäni on riittävää, että kerran auktorisoiduksi asiamieheksi hyväksytyn ei tarvitsisi suorittaa asiamiestutkintoa uudelleen, vaan riittäisi, että hän osoittaa täyttävänsä muut lain edellyttämät kelpoisuusvaatimukset ja että hän toimii asiamiehen tehtävissä.

Muutoksenhaku asiamiestutkintoa ja auktorisointia koskevista päätöksistä

Tarve on korjata voimassa olevaa lakia, jota hallituksen esityksessä ei esitetä, koskee muutoksenhakua asiamiestutkintoa ja auktorisointia koskevista päätöksistä. Erityisesti asia konkretisoituu asiamiestutkinnon hylkäämistä koskevissa valitusasioissa. Mielestäni muutoksenhakutie asiamiestutkinnon hylkäämistä koskevissa valitusasioissa tulisi ensisijaisesti olla markkinaoikeus ja, jos tämä ei ole mahdollista, tulisi tällaiset valitusasiat käsitellä Helsingin hallinto-oikeudessa.

Asiamiestutkinto on vuosittainen valtakunnallinen tutkinto, jossa osallistuja pyrkii osoittamaan ammatillisen osaamisensa teollisoikeudellisten toimeksiantojen hoitamisessa ja saamaan oikeuden käyttää lain mukaista ammattinimikettä. Tutkinto käsittää yhteisen osan sekä tavaramerkkiä, malli- ja patenttioikeutta koskevat osat.

KESKUS-
KAUPPAKAMARI
Alvar Aallon katu 5 c, PL 1000 | 00100 HELSINKI | +358 9 4242 6200
kauppakamari.fi

Tutkinnon hylkäämistä koskevat valitukset perustuvat yleensä asiamiestutkinnon kysymysten arviointiin ja tulkintaan, kokeen arviointiperusteisiin ja pisteytykseen. Kysymysten arviointi koskee sitä, onko kysymys ollut riittävän selvä, jotta siihen voidaan edellyttää annettavan mallivastauksen mukainen vastaus. Valituksen asianmukainen käsittely edellyttää, että ratkaisijalla on riittävä ammattitaito asiamiestutkinnon arviointiin. Käytännössä tämä edellyttää erityistä osaamista immateriaalioikeuksista sekä teollisoikeuksia koskevista rekisteröinti- ja muutoksenhakumenettelyistä kuten myös hakemus- ja riita-asioita koskevista menettelyistä. Suomessa teollisoikeuksia koskevien asioiden käsittely on keskitetty markkinaoikeuteen, jonne myös osaaminen näissä asioissa on keskittynyt. Tästä syystä katson, että valitus asiamiestutkinnon hylkäämisestä tulisi jatkossa ensisijaisesti tehdä markkinaoikeuteen.

Nykyisin valitus tehdään hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä valittajan kotikunta on. Valituksen käsittelyllä valittajan kotipaikan mukaisessa hallinto-oikeudessa ei kuitenkaan ole asian ratkaisemisen kannalta merkitystä, vaan hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi ja ratkaisijan korkeatasoisen osaamisen turvaamiseksi olisi perusteltua keskittää asiamiestutkintoa koskevien valitusasioiden käsittely markkinaoikeuteen. Hallinto-oikeudellisen yleisen toimivaltasääntelyn soveltaminen tutkinnosta tehtyyn valitukseen liittynee ainoastaan hallinto-oikeuksien työnjakoon. Kuitenkin tutkinnon suorittamisen hylkäämisestä on vuosittain valitettu lukumäärällisesti vain vähän, mistä syystä nyt käsiteltävillä valituksilla ei ole vaikutusta yksittäisen hallinto-oikeuden työmäärään. Valitusten käsittelyn kannalta keskeistä on teollisoikeudellinen asiantuntemus.

Hallituksen esityksessä on perusteltu valitusasioiden keskittämättä jättämistä yhteen hallinto-oikeuteen sillä, että valituksia on vähän ja että eri hallinto-oikeudet käsittelevät myös muita kokeita, kuten yliopistojen tiedekuntien pääsykokeiden arvostelua. Kuitenkin yhdenkin asiamieheksi pyrkivän oikeusturva on tärkeä. On myös todettava, että ammatillisen asiantuntemuksen tarve ja vaatimustaso on teollisoikeusasiamiestutkinnossa aivan eri tasolla kuin yliopistojen pääsykokeissa.

Esityksen mukaan asiamiestutkinnon arviointia koskeva päätös on hallintopäätös, jonka lainmukaisuutta arvioidaan hallintolain ja hallintoprosessin periaatteiden perusteella, ei immateriaalioikeudellisen säännöstön sisällön mukaan. Edelleen ehdotuksen mukaan menettelylliset oikeusturvakysymykset kuten esimerkiksi, onko arviointimenettely tehty lainmukaisesti, tasapuolisesti ja ennakoitavasti ja onko päätös perusteltu riittävästi, korostuvat tutkintovalituksissa selvästi useammin kuin aineellisoikeudelliset kysymykset. Katson, että asiamiestutkintosuorituksia koskevien valitusten perustelut liittyvät hallinnollisten oikeusturvakysymysten lisäksi keskeisesti tutkintokysymysten sisällölliseen arviointiin eli immateriaalioikeuteen.

Voimassa olevan lain 20 §:n 3 momentin mukaan teollisoikeusasiamieslautakunnan päätöksistä, jotka koskevat asiamiehelle annettua varoitusta tai huomautusta taikka auktorisoinnin poistamista tai peruuttamista, on oikeus valittaa markkinaoikeuteen. Kyseisten päätösten

osalta hallituksen esityksessä ehdotetaan lainsäädäntöä yhtenäistettävän niin, että muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäisi valituslupaa. On todettava, että muutoksenhaku markkinaoikeuteen myös asiamiestutkintoa ja auktorisointia koskevista päätöksistä yhtenäistäisi ja selkeyttäisi vastaavasti lainsäädäntöä. Markkinaoikeus käsittelee tällä hetkelläkin hallinto-oikeudellisina asioina muun muassa Patentti- ja rekisterihallituksen päätöksistä tehtyjä valituksia, jolloin markkinaoikeus ottaa jo nyt kantaa immateriaalioikeudellisen arvioinnin lisäksi myös hallinto-oikeudellisiin kysymyksiin.

Hallituksen esityksen perusteluiden sivulla 12 todetaan, että asiamieskokeen hylkäämistä koskevat valitukset rinnastuisivat markkinaoikeudessa pikemminkin valitusasioihin kuin hakemusasioihin, jolloin oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa asiamiestutkinnon hylkäämistä koskevassa valitusasiassa olisi nykyisten säännösten perusteella 610 euroa. Esityksessä todetaan, että mikäli tuomioistuinlinja vaihdettaisiin hallinto-oikeuksista markkinaoikeuteen, maksut määräytyisivät tuomioistuinlinjan mukaan. Jos tämä pitää paikkaansa, on valitettavaa, että markkinaoikeuden oikeudenkäyntimaksun suuruus estää parhaan mahdollisen muutoksenhakutien valitsemista. Katson, että oikeudenkäyntimaksu ei saa olla peruste valitustien valinnalle. Voimassa olevassa tuomioistuinmaksulaissa on kuitenkin useita maksuluokkia ja maksun määräytymiseen vaikuttavia säännöksiä. Jos kuitenkin valitusasioiden keskittäminen markkinaoikeuteen ei oikeudenkäyntimaksun suuruuden vuoksi ole mahdollista, vaihtoehtona voisi toimia kyseisten valitusasioiden keskittäminen Helsingin hallinto-oikeuteen, joka jo nyt käsittelee tiettyjä auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä annetun lain mukaisia valituksia.

Minna Aalto-Setälä
Johtava asiantuntija
Keskuskauppakamari